

“Aci sosi pe vremuri”

Ion Pillat

În peisajul interbelic al literaturii române, Ion Pillat se remarcă în multitudinea de scriitori moderniști prin promovarea tradiției și a specificului național. Publicată în anul **1923** în volumul “**Pe Argeș în sus**”, poezia “**Aci sosi pe vremuri**” se înscrie în **tradiționalism** prin **temă** (ca meditație asupra succesiunilor de generații și contemplare a existenței aflate sub semnul trecerii timpului), prin viziunea asupra rusticului autohton, prin irizările folclorice și istorice (atmosfera de basm, confruntările dintre poteri și haiduci), prin sensibilitatea metafizică, religioasă, aduse de motive precum clopotul care suna “de nunta sau de moarte”.

Titlul operei este unul inedit deoarece este alcătuit dintr-o propoziție prin care poetul comunică ideea centrală a întregului poem, și anume, apropierea până la identificare a trecutului cu prezentul. Adverbul în formă populară „**aci**”, verbul „**sosi**” (la perfect simplu) și locuțiunea adverbială de timp „**pe vremuri**”, sugerează ideea că existența umană se bazează pe experiențe repetabile, re trăite și reluate de fiecare generație în parte.

Poemul este alcătuit din 19 distihuri și un monovers, ce sunt organizare în 5 secvențe lirice semnificative: incipitul, povestea de dragoste a bunicilor din trecut, interludiul, povestea de dragoste a tinerilor din prezent și finalul. **Prima secvență** conturează sub semnul metaforei “casa amintirii” un cadru situat la granița dintre temporal și atemporal. Imaginea păianjenilor și a naturii antropomorfizate (“îmbătrâniră plopilor”) oferă cadrul necesar discursului liric pentru a ilustra

paradoxul condiției umane: unicitatea ei din perspectiva trăirii plenare a clipei, dar și repetabilitatea destinului prin succesiunea generațiilor.

Spațiul poetic al trecutului se deschide cu o secvență narativă menită a stabili un ritual erotic săvârșit de cuplul, cândva tânăr, al bunicilor. Întocmai ca o muză, bunica inspiră evocarea sensibilă a vremurilor de altădată, care, la rândul lor, devin o inspirație pentru cei doi tineri. Portretul bunicii **Calyopi** se creionează prin câteva trăsături sugestive, pline de grație "cu ochii de peruzea". La fel, bunicul se arată nerăbdător, visător și romanțios. Povestea lor de dragoste se desfășoară într-un cadru simbolic, ce se asociază unui timp mitic, primordial "Și totul ce romantic, ca-n basme, se urzea". Ultimul vers al secvenței tulbură visul și imaginea frumoasă a trecutului, fiind o revenire în prezent și o constatare dureroasă a trecerii ireversibile a timpului : "De mult e mort bunicul, bunica e bătrâna...".

În acest sens, **scindarea condiției** umane între înălțare prin sentiment și destrămarea tragică sub semnul timpului prefațează peisajul meditativ din **secvența următoare** în care se face legătura dintre trecut și prezent: "Căci trupul tău te uită, dar tu nu-l poți uita...". Tonul elegiac al viziunii tradiționaliste se asociază cu motivul timpului trecător și arată ca, deși recuperat parțial, timpul nu poate fi învins. Efectul tragic este înstrăinarea de sine, exprima prin utilizarea persoanei a II-a cu valoare generică.

Povestea de iubire a tinerilor din prezent este surprinsa printr-o comparație care exprima ideea succesiunii generațiilor: "Ca ieri sosi bunica... și vii acum tu:/ Pe urmele berlinei trăsura ta stătu". Pendularea între "atunci" și "acum", "ieri" și "azi", "el"- "eu", "bunica"- "tu" anunță ecourile unei alte idile, proiectate în freamătul unui peisaj rămas parcă neschimbat ("lanul de secară", "câmpul fu lac întins sub lună"). Întreaga secvență este elaborată pe ideea reluării destinului celor doi bunici în povestea tinerilor. Mijloacele de realizare a paralelismului sunt

comparațiile “ca ieri”, “ca dânsa”), adjectivul de identitate (“același”) și reluarea elementelor din portret: subțirimea trupului, culoarea vie a ochilor (în cazul portretului feminin), respectiv firea romanțioasă (în cazul eului liric).

Finalul reprezentat de un distih și un monovers, întărește similitudinea celor doua generații. Versul refren închide universul textului, clopotul fiind o sugestie a destinelor paralele și repetabile, aflat sub incidența efemerității.

În concluzie, “Aci sosi pe vremuri” este operă reprezentativă pentru tradiționalismul românesc și se remarcă prin **alternanța trecutului cu prezentul**. Tocmai de aceea N. Manolescu consideră această creație, “plină de subtilitate muzicală, are mișcarea unei clepsidre”.